

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 22/2001 vp

Hallituksen esitys laiksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 2002 perittävästä maksusta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 2 päivänä lokakuuta 2001 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 2002 perittävästä maksusta (HE 156/2001 vp).

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Jaakko Hannula, sosiaali- ja terveysministeriö
- lakimies Suvi Miettunen, Liikennevakuutuskeskus
- apulaisjohtaja Teuvo Siitonen, Maatalousyrittäjien eläkelaitos
- lakimies Mika Mänttari, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto.

Suomen Kuntaliitto on antanut asiassa kirjallisen lausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi yksivuotinen laki, jolla tapaturma- ja liikennevakuutuksen täyskustannusvastuun periaatteen toteuttamista jatketaan vuonna 2002. Tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselta peritään tä-

hän tarkoitukseen yhteensä 51 600 000 euron suuruinen maksu. Esitys liittyy valtion vuoden 2002 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tammikuun 1 päivänä 2002 ja olemaan voimassa vuoden 2002.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota pitkään vailla pysyvää ratkaisua vallinneeseen asiointilaan ja katsoo, että asiassa tulisi viimein edetä pysyviin lainsäädäntötoimiin.

Ratkaisua vakuutusjärjestelmien täyskustannusvastuun pysyvään toteuttamistapaan on etsitty aina siitä alkaen, kun sosiaali- ja terveysministeriö asetti tapaturma- ja liikennevakuutuksen sekä kunnallisen terveydenhuollon välistä täyskustannusvastuuta selvittäneen toimikunnan vuonna 1991. Nykyjärjestelmä, joka luotiin toimikunnan mietinnön (Komiteamietintö 1992:31) pohjalta, tarkoitettiin avoimesti väliaikaisratkaisuksi, kunnes asianmukaisiin selvityksiin pohjautuva oikea kustannusvastuumalli voitaisiin löytää. Väliaikaisen järjestelmän käytönottoa vauhditti myös valtiontalouden tuollainen tila, joka edellytti tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmiltä suurempaa osallisuutta potilaiden hoitokustannuksista julkisessa terveydenhuollossa.

Tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta perittävää maksua koskeva lakiesitys on annettu sittemmin vuosittain aina vuodeksi kerrallaan. Käsiteltävänä oleva esitys on siis jo kymmenes lajissaan, vaikka asiaa koskevia selvityksiä on saatu tänä aikana ja valtiontalouden tilassa on tapahtunut ratkaisevia muutoksia viime vuosikymmenen alkuun verrattuna. Valtiovarainvaliokunta onkin kiirehtinyt useaan otteeseen asian valmistelua, mutta joutuu toteamaan, ettei pysyvään ratkaisuun ole vielääkään päästy.

Täyskustannusvastuun toteutusta laskutusmenettelyä käyttäen on selvitelty erillisessä työryhmässä jo vuonna 1995. Työryhmä esitti muistiossaan (Liikenne- ja tapaturmapotilaiden kustannusten kohdentamistyöryhmän muistio 1995:22) kaksi mallia täyskustannusvastuun toteuttamiseksi. Toinen malli perustui välilliseen laskennalliseen korvaukseen, jossa vakuutusyhtiöiltä valtiolle kerättävä maksu kohdennettaisiin laskennallisin perustein julkiselle terveydenhuollossa. Toinen oli suoran laskutuksen malli. Siinä vakuutusyhtiöt suorittaisivat työtapaturma- ja liikennevahingoista aiheutuvat kustannukset suoraan julkiselle terveydenhuollossa.

Myös kuluvan vuoden aikana on valmistunut sosiaali- ja terveysministeriön asettaman selvitysmiehen muistio (Liikenne- ja työtapaturma-

potilaiden sairaanhoitokustannusten täyskustannusvastaavuus, työryhmämuistio 2001:13), jossa on tarkasteltu puolestaan niitä lainsäädäntömuutoksia, joita siirtyminen täyskustannusvastuumalliin edellyttäisi. Muistiossa on esitetty myös säännösehdotukset, jotka antaisivat vakuutusyhtiöille hoidon korvaajina mahdollisuuden valvoa laskutettavien kustannusten perusteita.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan selvitystyö täyskustannusvastuun pysyvästä toteuttamistavasta on edelleenkin kesken. Sosiaali- ja terveysministeriö on parhaillaan asettamassa vielä uuden työryhmän, jonka tehtäväksi tulee valmistella asiasta luonnos hallituksen esitykseksi kevään 2002 aikana.

Vakuutusjärjestelmien täyskustannusvastuu koskettaa kuntien ja vakuutuslaitosten keskinäisten suhteiden lisäksi monella tavoin myös potilaiden oikeusturvaa. Vaikka oikeudenmukaisen ja toimivan ratkaisun löytäminen voi olla vaikeaa, valiokunta viitaten aikaisempiin kannanottoihinsa pitää kuitenkin tärkeänä, että asiassa päästään pian pysyvään ratkaisuun.

Täyskustannusvastuun toteuttava pysyvä ratkaisu on tärkeä paitsi kustannusten jaon, myös kustannusten oikean määrän selvittämiseksi. Hallituksen esitykseen sisältyvä korvausmäärä 51 600 000 euroa (307 Mmk) perustuu viime vuosikymmenen alun kustannustasoon ja vahinkojen määrään ilman, että siinä on otettu huomioon myöhempää kehitystä. Valiokunnan kirjallisesti kuulema Kuntaliitto onkin huomauttanut, että valtio menettää tämän johdosta tuloja. Kuntaliiton mukaan pelkästään kunnallisen terveydenhuollon työvoimakustannukset ovat nousseet vuosina 1992—2000 23,3 prosenttia. Myös asiakkailta perittäviä maksuja on nostettu, viimeksi tämän vuoden alussa, ja niitä on tarkoitettu nostaa myös ensi vuonna 6 prosenttia. Valiokunta katsookin, että jos nyt vireillä olevat hankkeet eivät johda lainsäädäntötoimiin, vakuutuslaitoksilta perittävän maksun määrästä ja perusteista olisi tehtävä joka tapauksessa uusi selvitys ensi vuoden aikana.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 9 päivänä marraskuuta 2001

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Maria Kaisa Aula /kesk	Matti Saarinen /sd
vpj.	Kari Rajamäki /sd	Anni Sinnemäki /vihr
jäs.	Olavi Ala-Nissilä /kesk (osittain)	Sakari Smeds /kd
	Pirjo-Riitta Antvuori /kok	Irja Tulonen /kok (osittain)
	Timo Ihamäki /kok	Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
	Seppo Kääriäinen /kesk	Jukka Vihriälä /kesk
	Reijo Laitinen /sd	vjäs. Liisa Hyssälä /kesk (osittain)
	Markku Laukkanen /kesk	Kari Kantalainen /kok
	Tuija Nurmi /kok	Mikko Kuoppa /vas
	Virpa Puisto /sd	Iivo Polvi /vas.
	Ola Rosendahl /r	

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.